

**Wyrok z dnia 8 maja 1997 r.
I PKN 131/97**

Powierzenie pracownikowi (technik chemik) pracy nie wymagającej żadnych kwalifikacji zawodowych (sprzątanie) w okresie biegnącego wypowiedzenia warunków pracy i płacy stanowi naruszenie art. 42 § 4 KP. Odmowa wykonywania takiej pracy nie uzasadnia rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 KP.

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca), Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 maja 1997 r. sprawy z powództwa Stanisławy G. przeciwko Zakładom Chemicznym "O." S.A. w O. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z dnia 21 listopada 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e

Powódka Stanisława G. w pozwie z dnia 5 września 1995 r. kwestionowała zgodność z prawem rozwiązania z nią umowy o pracę bez wypowiedzenia i domagała się przywrócenia jej do pracy w Zakładach Chemicznych "O." S.A. w O. na stanowisku aparaturowej procesów chemicznych. Wcześniej powódka dochodziła uznania za bezskuteczne wypowiedzenia jej warunków pracy i płacy przez pozwanego pracodawcę. Wyrokiem z dnia 29 września 1995 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Oświęcimiu oddalił powództwo, uznając, że odmowa powódki wykonywania pracy sprzątaczkowej w okresie biegnącego wypowiedzenia zmieniającego uzasadniała natychmiastowe rozwiązanie z nią umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 KP. Na skutek rewizji powódki Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 21 grudnia 1995 r. uchylił zaskarżony wyrok w całości, zalecając połączenie obu spraw do wspólnego rozpoznania w celu dokonania ich wszechstronnego wyjaśnienia.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Oświęcimiu wyrokiem z dnia 19 lipca 1996 r. ponownie oddalił powództwo, uznając, że niepodjęcie pracy sprzątaczkowej w okresie biegnącego wypowiedzenia zmieniającego stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, co uzasadniało natychmiastowe zwolnienie powódki z pracy z mocy art. 52 § 1 pkt 1 KP. Apelację powódki do tego wyroku oddalił Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej, podzielając stanowisko Sądu Rejonowego, iż odmowa wykonywania pracy powierzonej powódce w trybie art. 42 § 4 KP, uzasadniała rozwiązanie z nią umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 KP.

W kasacji powódka wskazała na naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 42 § 4 KP - przez przyjęcie zasadności powierzenia w okresie wypowiedzenia zmieniającego pracy sprzątaczkowej powódce, zatrudnionej na stanowisku aparaturowej

procesów chemicznych oraz art. 52 § 1 pkt 1 KP - przez uznanie odmowy wykonywania takiej pracy za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych przez powódkę, a nadto nadużycie instytucji wypowiedzenia zmieniającego wskutek niezastosowania wobec powódki art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), pomimo likwidacji zatrudniającego powódkę Wydziału Styrenu w pozwanych Zakładach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest uzasadniona wobec naruszenia przez Sądy pierwszej i drugiej instancji treści art. 42 § 4 KP w związku z art. 52 § 1 KP. Nie podlega kwestii, że norma art. 42 § 4 KP uprawniająca pracodawcę do przejściowego powierzenia pracownikowi innej pracy niż określona w umowie o pracę ma charakter szczególny, co zakazuje dokonywania jej wykładni rozszerzającej oraz uniemożliwia pracodawcy korzystanie z tego uprawnienia w sposób naruszający prawem chronione interesy pracownika. Analizowana regulacja ustawowa zakłada możliwość przejściowego powierzenia pracownikowi innej pracy niż uzgodniona w umowie o pracę w przypadkach uzasadnionych potrzebami pracodawcy, co równocześnie musi korespondować z ustawowymi gwarancjami dla pracownika kierowanego do innej pracy. Te gwarancje zostały w art. 42 § 4 KP wyraźnie określone, a skoro są objęte normą o charakterze szczególnym, to również nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej. Nie może zatem podlegać kwestii, że żadne potrzeby pracodawcy nie uzasadniają jednostronnego przejściowego powierzenia pracownikowi innej pracy niż umówiona na okres przekraczający 3 miesiące w roku kalendarzowym, ani możliwości jakiegokolwiek obniżenia przysługującego pracownikowi wynagrodzenia w tym okresie, ani wreszcie powierzenia pracownikowi pracy nie odpowiadającej jego kwalifikacjom. Wyjątkowość ustawowego odstępstwa od reguły zobowiązania pracownika do świadczenia pracy określonej w umowie o pracę (art. 42 § 4 KP) wymaga bowiem ścisłej wykładni ustawowych gwarancji prawnych dla pracownika kierowanego do innej pracy niż określona w umowie o pracę.

Uwzględnienie tego aksjologicznie zarysowanego aspektu prawnego szczególnego uprawnienia pracodawcy z art. 42 § 4 KP przy analizie stanu faktycznego będącego podłożem rozpoznawanej kasacji prowadzi, w ocenie Sądu Najwyższego, do wniosku, że pozwany pracodawca, powierzając - w okresie bieżącego wypowiedzenia zmieniającego - powódce, legitymującej się kwalifikacjami technika chemika, nie wymagającej żadnych kwalifikacji pracę sprzątaczką - w sposób oczywisty pogwałcił ustawowe zobowiązanie do uwzględnienia posiadanych przez nią kwalifikacji. Pojęcie kwalifikacji określone w treści normy szczególnej art. 42 § 4 KP musi uwzględniać ściśle jego rozumienie, co przekreśla legalność jednostronnego powierzenia pracownikowi wykwalifikowanemu (bez jego zgody) pracy nie wymagającej żadnych kwalifikacji. Odmienne przekonanie wyrażone w zakwestionowanym kasacją orzeczeniu stanowiło naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię szczególnej regulacji normatywnej zawartej w treści art. 42 § 4 KP. Taka wykładnia jest niedopuszczalna, ponieważ odnosi się do przepisu szczególnego, który ponadto w swej treści jest

jednoznaczny. W konsekwencji powódka, pozostając w gotowości do wykonywania dotychczasowej pracy, trafnie zakwestionowała legalność powierzenia jej w okresie wypowiedzenia zmieniającego niewykwalifikowanej pracy sprzątaczkii. Takie zachowanie się powódki, która zgodnie z prawem egzekwowała wypełnienie gwarancji realizowanego stosunku pracy, w żadnym razie nie stanowiło ciężkiego naruszenia jej pracowniczych powinności, przez co pracodawca, rozwiązując z nią umowę o pracę bez wypowiedzenia, w sposób oczywisty naruszył dyspozycje art. 52 § 1 KP. Konsekwencją takiego stanowiska jest uznanie kasacyjnego zarzutu naruszenia przepisów art. 42 § 4 KP w związku z art. 52 § 1 pkt 1 KP przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Równocześnie brak sprecyzowanego wniosku kasacji, w której skarżąca domagała się jedynie uchylecia zaskarżonego wyroku Sądu Wojewódzkiego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji, bez wskazania kierunku merytorycznego orzeczenia lub wyboru żądania według alternatywy określonej w art. 56 KP, spowodował wydanie przez Sąd Najwyższy z mocy art. 393¹³ § 1 KPC orzeczenia kasacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji.

=====